herpy

DRZEWOŁAZY

Red Uakari Poison Frog

Ranitomeya uakarii

Ranitomeya uakarii to bardzo mały, aktywny w dzień drzewołaz o długości 13-16 mm z dorzecza Amazonki. Jest czarny z czerwonymi do pomarańczowych paskami, żółtymi bokami i niebieskimi nogami, a w hodowli spotyka się go rzadko. Zalecenia opierają się na doświadczeniach z całym rodzajem, a gatunek nadaje się dla doświadczonego hodowcy, który ma cierpliwość i stałe źródło maleńkiego pokarmu.

Rodzina: Dendrobatidae Dawna nazwa: *Dendrobates uakarii*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**13-16 mm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-6 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 3 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-25 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**W kątach liści (np. bromelii)**
Liczba jaj w zniesieniu	**2-7**
Czas do wyklucia	**10-14 dni**
Okres larwalny	**60-100 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Ranitomeya uakarii należy do najmniejszych drzewołazów. Dorosłe osobniki mierzą 13-16 mm od pyska do kloaki. Ubarwienie jest wyraziste: czerwone do pomarańczowych paski wzdłuż boków i grzbietu na czarnym tle, szerokie żółte pasy na bokach ciała i czarny znak w kształcie litery U na głowie. Wszystkie cztery nogi są niebieskie z drobnymi czarnymi kropkami i plamkami, a tęczówka oka jest czarna. Niektóre populacje mają zamiast czerwonych paski czysto żółte. U pokrewnych gatunków samice są zwykle nieco większe i masywniejsze od samców, ale określenie płci jest trudne.

Gatunek został opisany w 2006 roku przez Browna, Schultego i Summersa jako *Dendrobates uakarii*, a później przeniesiony do rodzaju *Ranitomeya*. Należy do grupy genetycznej skupionej wokół *R. reticulata* i przez długi czas był mylony z *R. ventrimaculata*, ale łatwo go rozpoznać po żółtych pasach na bokach, których *R. ventrimaculata* nigdy nie ma. W terrariach jest znacznie rzadszy niż znane gatunki z rodzaju *Ranitomeya* i prawie nie ma doświadczeń z utrzymaniem właśnie tego gatunku. Dalsza część poradnika opiera się więc na doświadczeniach z rodzajem jako całością, a w tekście zaznaczono, które wartości są zapożyczone. W niewoli żaby z tego rodzaju dożywają 5-6 lat.

Trucizna w skórze: *R. uakarii* nie wytwarza trucizny samodzielnie. Dzikie drzewołazy pobierają toksyny z drobnych stawonogów zjadanych z pokarmem, np. mrówek i krocionogów, i magazynują je w skórze. W obrębie rodzaju toksyczność jest zwykle niewielka, ale dla tego gatunku jej siła nie została udokumentowana, więc określenie „łagodna" jest ostrożnym szacunkiem. Osobniki z hodowli, karmione muszkami owocowymi i skoczogonkami, nie mają trucizny. Mimo to żab nie należy brać do ręki, a po pracy w terrarium trzeba umyć ręce.

Występowanie i środowisko

Ranitomeya uakarii jest szeroko rozprzestrzeniony w dorzeczu Amazonki, głównie na południe od rzeki Amazonki. Większość stwierdzeń pochodzi z regionu Loreto w północno-wschodnim Peru, ale gatunek znany jest także z Madre de Dios w południowym Peru, ze zlewni rzeki Pachitea w środkowym Peru oraz z zachodniej Brazylii. W rejonie styku granic Peru, Kolumbii i Brazylii występuje po obu stronach Amazonki i sięga do południowej Kolumbii. Żaby, które prawdopodobnie należą do tego gatunku, znaleziono także w środkowej Gujanie. Gatunek obserwowano od nizin do około 500 m n.p.m.

Na Czerwonej liście IUCN gatunek ma status najmniejszej troski (LC), ponieważ jego zasięg i liczebność są duże. Lokalnie populacjom może zagrażać wylesianie pod uprawy oraz odłów na potrzeby międzynarodowego handlu zwierzętami, ale większa część zasięgu leży na słabo zaludnionych obszarach.

> **Naturalny zasięg:** Brazylia, Kolumbia i Peru.

ŚRODOWISKO

Ranitomeya uakarii żyje w nienaruszonym lesie deszczowym i w starym lesie wtórnym, ale nie jest ściśle związany z tymi siedliskami. Jest przede wszystkim gatunkiem naziemnym, choć potrafi wspinać się po roślinności i obserwowano go kilka metrów nad dnem lasu. Samiec siedzi wysoko i nawołuje brzęczącym głosem, aby zwabić samice. Jaja składane są w bromeliach z rodzaju *Guzmania*, pospolitych na tym obszarze, a kijanki prawdopodobnie rozwijają się w wodzie zbierającej się w bromeliach. Gatunek może rozmnażać się przez cały rok, a ograniczeniem jest ilość pokarmu i liczba odpowiednich bromelii.

Klimat w tym rejonie jest ciepły i wilgotny przez cały rok. Dokładna wilgotność powietrza, opady i temperatura w siedliskach samego gatunku nie zostały udokumentowane.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Para lub trio *Ranitomeya uakarii* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 45 cm. Wymiary są zapożyczone z doświadczeń z rodzajem. Jeśli zaczynasz od młodych osobników, najbezpieczniej jest wziąć co najmniej cztery, aby mieć obie płcie.

Urządź terrarium jak polanę w tropikalnym lesie deszczowym: warstwa drenażowa, podłoże np. z kory pinii lub skały lawowej i gruba warstwa suchych liści. Zapewnij grube gałęzie do wspinaczki i obsadź gęsto mchem jawajskim, pnączami i bromeliami. Rozłóż czarne pojemniki po kliszach fotograficznych lub podobne małe pojemniki jako miejsca składania jaj i zbiorniczki wody dla kijanek. Skoczogonki i małe równonogi w podłożu sprzątają terrarium, a jednocześnie służą za pokarm.

Trzymaj w terrarium tylko jedną odmianę i nigdy nie mieszaj gatunków z tego rodzaju, aby uniknąć krzyżówek.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

TEMPERATURA

Utrzymuj w terrarium 21-25 °C w dzień i 18-21 °C w nocy. Wartości są zapożyczone z doświadczeń z rodzajem.

Dodatkowe ogrzewanie rzadko jest potrzebne w ogrzewanym pokoju. Nigdy nie stawiaj terrarium w bezpośrednim słońcu, bo przegrzanie może być śmiertelne. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym zarówno na dole, jak i u góry. Chłodny okres spoczynku nie został udokumentowany.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-100 %. Zraszaj codziennie, tak aby rano i wieczorem wilgotność była bliska 100 %, a w środku dnia wynosiła 70-75 %. Między zraszaniami terrarium może nieco przeschnąć.

Używaj wody z odwróconej osmozy lub deszczówki i zadbaj o niewielką wymianę powietrza, aby nie stało w nim zatęchłe, wilgotne powietrze.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Wystarczy płaska miseczka z wodą lub bromelia z wodą w kątach liści. Utrzymuj głębokość wody 1-2 cm, aby mała żaba mogła w niej siedzieć z głową i przednią częścią ciała nad wodą; głębokość jest zapożyczona z doświadczeń z rodzajem. Wymieniaj wodę, gdy stanie się mętna, i używaj wody z odwróconej osmozy, deszczówki lub odchlorowanej wody z kranu. Płazy wchłaniają substancje przez skórę, więc nigdy nie używaj w terrarium mydła ani środków czyszczących; zamiast tego płucz ciepłą wodą.

Woda w pojemnikach i bromeliach z kijankami powinna stać spokojnie, ale trzeba ją regularnie wymieniać, żeby nie stała się mętna.

OŚWIETLENIE I UVB

Ranitomeya uakarii jest aktywny w dzień, a oświetlenie służy przede wszystkim roślinom. Zapewnij 12-14 godzin światła dziennie ze świetlówek lub LED i ciemność w nocy. Nie udokumentowano, by gatunek potrzebował UVB. Jeśli mimo to wybierzesz słabe źródło UVB, zapewnij dużo cienia, aby żaby mogły same wybierać.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Podstawą diety są drobne stawonogi: nielotne muszki owocowe, skoczogonki, małe białe równonogi i świeżo wyklute świerszcze. Gatunek jest tak mały, że jest całkowicie zależny od stałego dostępu do bardzo drobnego pokarmu, więc załóż hodowle pokarmowe, zanim żaby się wprowadzą. Miejscowe mrówki nie nadają się na pokarm.

Karm codziennie zarówno dorosłe, jak i młode dokładnie taką ilością, która zostanie zjedzona przed kolejnym karmieniem. Opylaj owady pokarmowe odpowiednim preparatem witaminowo-mineralnym i stosuj się do zaleceń producenta. Żaby z tego rodzaju są często płochliwe i trudno zobaczyć, jak jedzą, więc pilnuj, czy wszystkie osobniki dostają pokarm.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Ranitomeya uakarii jest aktywny w dzień. W gęsto obsadzonym terrarium z wieloma kryjówkami zwykle widać żaby częściej niż w pustym terrarium, ale te małe żaby bywają płochliwe i chowają się, gdy podchodzisz do szyby. Samiec nawołuje z wysoko położonego miejsca. Drzewołazy nie mają właściwego ampleksusu; jeśli coś go przypomina, to zwykle są to dwie żaby tej samej płci w sporze terytorialnym.

Żab nie należy brać do ręki. Ich skóra jest cienka i przepuszczalna, a resztki mydła, kremu i olejków z rąk mogą im zaszkodzić. Jeśli trzeba złapać lub obejrzeć żabę, użyj przezroczystego pojemnika.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Określenie płci u małych żab z rodzaju *Ranitomeya* jest trudne. Samice są zwykle nieco większe i masywniejsze od samców, a nawołuje tylko samiec. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie został udokumentowany dla *Ranitomeya uakarii*. Najpewniejszym sposobem na uzyskanie pary jest rozpoczęcie od kilku młodych osobników i pozwolenie im samodzielnie się dobrać.

GODY I KOPULACJA

Samiec nawołuje z wysokiego stanowiska, a samica chodzi za nim po terrarium, trącając go i popychając w stronę odpowiedniego miejsca do złożenia jaj. Nie ma właściwego ampleksusu. Zapewnij kilka czarnych pojemników po kliszach i bromelii do wyboru i nie przeszkadzaj zwierzętom.

Najważniejsze są stabilna temperatura z nieco chłodniejszą nocą, wysoka wilgotność i obfity pokarm. Gatunek może rozmnażać się przez cały rok, a to, jak często się to dzieje, ogranicza liczba odpowiednich miejsc do składania jaj i ilość pokarmu. Szczególny bodziec wyzwalający rozród w niewoli nie został udokumentowany.

JAJA I KIJANKI

W naturze jaja składane są w bromeliach z rodzaju *Guzmania*, a w terrarium wykorzystuje się pojemniki po kliszach i bromelie. *Ranitomeya uakarii* składa 2-7 jaj w jednym zniesieniu, a przy obfitym pokarmie samica może składać jaja około cztery razy w miesiącu. Samiec przenosi wyklute kijanki, każdą do osobnego zbiorniczka wody. Nie opisano, czy pilnuje także jaj.

U niektórych pokrewnych gatunków samica składa do wody niezapłodnione jaja jako pokarm dla kijanek, ale nie udokumentowano tego u tego gatunku. Kijanki można odchować na pokarmie dla kijanek, suchym pokarmie dla ryb akwariowych lub kawałkach dżdżownic. Najlepiej pozwolić dorosłym zająć się jajami i transportem, a dopiero potem wyjąć kijanki. Trzymaj je osobno w małych pojemnikach z czystą wodą z odwróconej osmozy i co dwa-trzy dni wymieniaj około dwóch trzecich wody.

METAMORFOZA

Wyklucie następuje po 10-14 dniach, a przy stałej temperaturze około 24 °C mija następnie około 60-100 dni do pojawienia się przednich nóg. Obie wartości są zapożyczone z doświadczeń z rodzajem.

Gdy pojawią się przednie nogi, kijanka przestaje jeść. Zapewnij jej łatwe wyjście z wody, np. mały kawałek korka na powierzchni, i przenieś ją do pojemnika z wilgotną częścią lądową, gdy ogon jest już prawie wchłonięty.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone żabki są maleńkie. Trzymaj je w małym, wilgotnym pojemniku do odchowu z suchymi liśćmi, korkiem i płaską miseczką z wodą. Karm codziennie skoczogonkami i najmniejszymi muszkami owocowymi, lekko opylonymi witaminami i minerałami.

Młode o podobnej wielkości mogą przebywać razem w grupie. Gdy zbliżają się do dojrzałości płciowej, obserwuj, czy nie pojawia się agresja i zjadanie jaj, i w razie potrzeby podziel grupę.

Zdrowie i częste błędy

Choroby nie zostały opisane osobno dla *Ranitomeya uakarii*, więc zalecenia są zapożyczone z doświadczeń z rodzajem:

- Ciepło od słońca przez okno może szybko stać się śmiertelne, więc nigdy nie stawiaj terrarium w słońcu.
- Niska wilgotność bez dostępu do wody wysusza żaby, a zbyt mokre terrarium ze stojącym powietrzem prowadzi do infekcji skóry i pleśni.
- Owady pokarmowe bez suplementacji witaminowo-mineralnej osłabiają kości.
- Chuda żaba bez zaokrąglonego brzucha to często skutek zbyt małej ilości pokarmu lub konkurencji. Sprawdzaj, czy wszystkie osobniki dostają pokarm.
- Walki między osobnikami tej samej płci i samice zjadające sobie nawzajem jaja.

Zdrowa żaba ma nieuszkodzoną skórę bez ran i czerwonych, podrażnionych miejsc, zwłaszcza wokół kloaki i po wewnętrznej stronie tylnych nóg. Skóra, która wygląda na watowatą lub gąbczastą, wskazuje na infekcję. Inne objawy choroby to częste linienie, balonowato rozdęte ciało, apatia lub niepokój, brak apetytu oraz matowa, sucha skóra. Odizoluj zwierzę i szybko zgłoś się do lekarza weterynarii znającego się na płazach.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.